Regd No. N. 45 / M 3813

ప్రతి సోమ, గురువారము వెలువడు జాతీయ పత్రిక

సంపుటము ౧౬ సంచిక ౭౨

102640

గోలకొండపత్రిక

విడిపత్రిక ఒక అణా

హైదరాబాదు దక్కన్
శా. శ. ౧౮౬౩
వృషసం॥ర
మాఘ శు॥ ౬
గురువారము
౨౦-౮-౧౩౫౧ఫ.

సింగపూరుకు ౧౦ మైళ్లలో జపాను సేనలు

జపానుతో కుట్రయన్నదని బర్మాప్రధానిని బ్రిటనులో అపుట

లిబియా, సిరెనైకాలలో బ్రిటిషు విజయం పూర్తియైనది

మలయాలోయుద్ధము

జనవరి ౧౭ వ తేదీనవచ్చినవార్తవల్ల మలయాలో జపానీయుసేనలు సింగపూరుకు ౧౦౦ మైళ్లదూరములోనున్నట్లు తెలిసినది. సింగపూరులో నరికొన్ని బ్రిటిషుసేనలును, భారతీయసేనలును, ఆస్ట్రేలియాసేనలును చేర్చబడినవి ౧౭ వ తేదీన నెగ్రిసెమ్బిలాన్ కు తూర్పుప్రదేశమున ఆస్ట్రేలియాసేనలు మొదటిసారి జపానీయులతో పోరాడినవి. మొదటజపానీయుసేనలు కొంత ముందుకు పోగలిగినతరువాత ఆస్ట్రేలియావారిసేనలు వాటిని ఆపగలిగినవి. మలయాలో బ్రిటిషువారి విమానములు చాలినన్ని లేవని, ఆస్ట్రేలియావారు అక్కడికిపంపించిన తమసేనలరక్షణకై విమానములనుకూడ పంపుకొన్నారట మలక్కాలో జపానుసేనలు చేరినవనువార్త బ్రిటిషు అధికారులవలన ధృవపడలేదు. మలయా పశ్చిమప్రాంతమున జపానుసేనలు మూఅర్ నది దక్షిణతీరమువెంట చేరగలిగినారు.

ఇప్పుడు జపానుసేనలతోను బ్రిటిషువారలును, ఆస్ట్రేలియావారలును, భారతీయులును కొందరు గొరిల్లాపోరాటముతో జపానీయులను చికాకుపెట్టుచున్నారట చైనీయులుకూడ వారలతో చేరినవని చాలమంది ఆడుగుచున్నారట

సింగపూరుపై జనవరి ౧౭ వ తేదీన విమానాల దాడి ఎక్కువగా సాగించెను జనవరి ౧౫ ౧౭ వ తేదీలలో అంతగా తక్కువ-అంతకుపూర్వము జరిగినదాడులవల్ల నష్టము చాల తక్కువయుట.

బ్రిటిషువారివిమానాలు మలయాలో జపానీయులవశమునమందు సైనికప్రాముఖ్యముగల స్థలములపై బాంబులువేయుచునేయున్నవి ౧౫ వ తేదీన అవి కుంగిలింగ్ వద్ద అనేకములైన చిన్నపడవలకు నష్టముకలిగించినవి-టాంపిన్ ప్రాంతములో రైలుబాటలమీదను, రోడ్లమీదను బాంబులువేసి అనేకములైనబండ్లను తగలబెట్టినవి-౧౭ వ తేదీన టాయ్ పింగ్ క్లాంగ్, మలక్కాలపై బాంబులువేసి అక్కడిబండ్లను, చిన్నవిమానాలను చాలపాడు చేసినవి.

ఈస్టిండీసు రంగములో యుద్ధము

ఈస్టిండీస్ రంగమునుండి పెద్దపోరాటపువార్తలేవియులేవు- జనవరి ౧౫ ౧౭ వ తేదీలలో జపాను విమానాలు మొలక్కా దీవులలో అంబోయినా అనురేవుమీద బాంబులనువేసినవి-౧౫ వ తేది కొంతగనసీయమైననష్టముకలిగించబడినది- జపాను విమానాలు నెమరోక్కన్న డచ్చివిమానాలలో రెండునష్టమైనవి-జపానువారిది ఒకటినష్టమైనది-బోర్నియో తూర్పు తీరమున బలిక్పాపన్ మీద ౧౭ వ తేదీనను, మెడాన్, సెలిబీస్ అను చోట్లలో విమానాశ్రయములమీదను జపాను విమానాలు బాంబులనువేసినవి- తారకన్ అనుచోట జరిగిన యుద్ధములో డచ్చివారి ఫిరంగులదెబ్బలచే రెండు జపానీయుడిస్ట్రాయరు నౌకలు సముద్రములో మునిగినవనుసంగతి ఇపుడు తెలిసినది

ఇప్పటికి ఈస్టిండీస్ దీవుల తెలుపలి రాష్ట్రముల నుమాత్రమే జపానువారలు తాకినారట. వారలు ఉత్తరభాగమును వాకరమించి సింగపూరును ముట్టడిచేయవలెనని యున్నట్లు కనిపించుచున్నదట

ఫిలిప్పైను దీవులలో యుద్ధము

ఫిలిప్పైనుదీవులలో మనిలాసింధుశాఖలోనుంది అక్కడినుండి దక్షిణముకెదురుగా బాటన్ ద్వీపకల్పముమీదుగా కొరిగిడార్ కోటకు పోవుబాటను రక్షించుచున్న అమెరికావారిసేనలతో జపానీయుసేనలు ఘోరముగాపోరాడుచున్నవి-జపానీయువిమానాలు కొరిగిడార్ కోటలమీదను, మనిలాసింధుశాఖమీదను జనవరి ౧౫ వ తేదీన బాంబులువేసినందువల్ల అక్కడి కోటలకును సేనలకును స్వల్పనష్టముకలిగినది. రెండు జపానీయువిమానాలు అమెరికనులచే కూలగొట్టబడినవి- జనవరి ౧౭ వ తేదివరకు అమెరికనుల నౌకలు ౨౮ జపానీయునౌకలను ముంచివేసినవి-కాని అమెరికా సంయుక్తరాజ్యముయొక్క ఈశాన్య తీరమునకు జలాంతర్గాములవలని ఉపద్రవముటులనే యున్నదట

ఆస్ట్రేలియా వైపు రంగము

ఆస్ట్రేలియావారివిమానాలు౧౫వ తేదీన కారోలీను దీవులపైకిపోయి బాంబులనువేసినవి-ఆవిమానాలలో ఒకటితిరిగిరాలేదట-ఈదీవులు జపాను వారిపోషణలోనున్నట్టివి-న్యూగినీలో రాబాలుకు సమీపమున జపానీయు విమానాలు బాంబులను వేసినవట. నష్టము తెలియుటలేదు

చైనాలోయుద్ధము

చైనాలో హూనాను రాష్ట్రమునందు ప్రధానపగిరమగు చాంగ్షానుండి జపానుసేనలు వచ్చిన బాటపట్టి, టుంగ్టింగుసరస్సు తూర్పుగట్టున నుండు యోచేఅనుమూలస్థానముపైపు పోవుచున్నవి-చైనావారలువాటిని తరుముకొనిపోవుచు జపానువారలవశమునైన చోటులను తిరిగిపట్టుకొనుచున్నారు హైకోనదిదక్షిణపుగట్టున ఇపుడుజపానుసేనలు లేవు చాంగ్షామీదకివచ్చిన ౭౦౦౦జపానుసేనలో ఇపుడు ౧౦౦౦౦మంది మాత్రమే చాంగ్షాకును తూరపు ౫౦మైళ్ళదూరములోనుండు సిన్షియాంగునదిని చేరగలిగిరి ౧౭ వ తేదినాటికి చైనాసేనలు అనదినిదాటికూడ జపానుసేనలను తరుము గొట్టినవి ఇంకకొద్దిమైళ్ళదూరము ఉత్తరముగ పోయినచో యోచేగలదు,

షాంసీరాష్ట్రముయొక్క ఉత్తరభాగమందు చైనాసేనలుఒకముఖ్యమైనపట్టణమును పట్టుకొన్నవట-

దక్షిణచైనాలో చైనీయులుక్వాంటుంగు ఉత్తరమున ఒకముఖ్యమైననదీతీరపు పట్టణమును జపానునుపట్టుకొన్నవి

హోనాను చెన్కియాంగు, అన్హ్వీ, కుయిషాను, నాలుగురాష్ట్రాలలో చైనీయులు జపానీయులపైకి పోవుచున్నారు

బర్మాలోయుద్ధము

బర్మాలో దక్షిణభాగమందు జనవరి ౧౫ వ తేదిన బ్రిటిషుసేనలు మిర్గావద్ద జపానీయుసేనలను తాకినవి పోరాటముజరుగుచున్నది రంగూనుపై జనవరి ౧౭ వ తేదీ ఉదయము ౯గంటలవరకు అంతకు ౨౪గంటలలో జపానువిమానాల దాడి లేదు-ఇంతవరకురంగూనులో విమానదాడులవల్ల కలిగిననష్టము చాలతక్కువయుట మౌల్మీనుపై ౧౬ వ తేదీన విమానపుదాడిచే కొద్దినష్టముకలిగెను దక్షిణబర్మాలో ఒకపట్టణముపై బాంబులువేయుబడెను-రంగూనుచుట్టుప్రక్కల పల్లెలలోదీపాలు బాగుగా కనపడుచుండుటవల్ల అక్కడి పానువిమానాలనుండి బాంబులుపడినష్టము కలిగినది-

బ్రిటిషువారివిమానాలు ౧౫ వ తేదీన సయాము మీదికిపోయి అక్కడియుండిన జపానీయువిమానాశ్రయాలపై బాంబులువేసివచ్చినవి-

బర్మాలో దక్షిణభాగమునందు మైయిథా అనుచోట జనవరి ౧౫ వ తేదీన బ్రిటిషుసేనలు జపానీయులను తాకినవి ఈచోటు రంగూనునుండి ౨౫౦మైళ్ళదూరమునను, థాయిలాండు సరిహద్దునుండి ౫౦మైళ్ళదూరమునందును ఉన్నది

రష్యాలోయుద్ధము

రష్యాలో జరుగుచున్నయుద్ధమందు రష్యనుసేనలు ముందుకు నడచుచుండుటయు, జర్మనుసేనలు అట్లువెనుకకువచ్చుచున్న శత్రుసేనలను చెదిరించుచు ఆత్మరక్షణచేసికొని యుద్ధించుచుండుటయు జరుగుచున్నది రష్యావారిప్రకటనలలో రష్యాసేనలవిజయముపొందుచు అనేకస్థలములను పట్టుకొనుచున్నట్లును, జర్మనుప్రకటనలలో జర్మనుసేనలు రష్యనుసేనలనువిరోధించి చాలనష్టము కలుగజేయగలుగుచున్నట్లును చెప్పబడుచున్నది ఇకరష్యావారిప్రకటనలలో విశేషాంశాలను తెల్పరము- జర్మనుప్రకటనలలో విశేషాంశాలు తెలియకప్పుటలేదు-

మాస్కోరంగమందు అనగా ౨౪ మైళ్ళదూరమందున్న మొజెయిస్కు-పట్టణములో వీధులయందు ఉభయపక్షసేనలకును పోరాటము జరుగుచున్నది. రష్యనుసేనలుఇంకను అనేకపట్టణములను గ్రామములను తిరిగి ఆక్రమించుకొన్నట్లు చెప్పబడుచున్నది- వాటిలో కొన్ని ముఖ్యములని చెప్పబడినపట్టణములు తెల్పరము. జనవరి ౧౫ వ తేదీన కలిజారోనోపట్టణమును ౧౭ వ తేదీన రెండుజిల్లాలప్రధానపట్టణములగు మెడ్యిన్, వోస్క్రెయా లోటోష్నెనుఅనువాటిని, ౧౬ వ తేదీన పోలొట్నియా సినావోదు పట్టణమును పట్టుకొనిరి-

యుక్రెయినురంగమందు ఖార్కోవునగరపుదెబ్బలు పరిరక్షణదుర్గములను ఒకచోటరష్యనుసేనలు జనవరి ౧౫వ తేదీనాటికి ఛేదించినవి-

క్రిమియారంగంలో ౧౫ వ తేదీనాటికి రష్యనులు అజోవుసముద్రమందున్న టాగన్రాగు హార్బరువద్దచేరినవి జనవరి ౧౭ వ తారీఖునజర్మనుసేనలు సెబాస్టపోలువద్ద రష్యనుసేనలకు గొప్పనష్టముకలిగించి తరుముగొట్టినవని జర్మనులుప్రకటించినారు-

లెనిన్గ్రాడురంగమందు లడోగా, ఇల్మెనుసరస్సులమధ్య ప్రవహించుచున్నవోల్ఖోవునది తూర్పుగట్టునుండి జర్మనుసేనలు ౧౫ వ తారీకునాటికి వెనుకకు తరుమబడినవట పడమటిగట్టున గోళికిషీ అన్నగ్రామము నాక్రమించినవట- ఈరంగమందు జర్మనులరక్షణదుర్గములను కొన్నిస్థానములందు ఛేదించినవట

జర్మనుసేనలను రష్యావారు కారేలియాలో కొన్నిభాగాలను ఆక్రమించుకొనినవిగాని అందుకైయత్నించినసేనలలో చాలవరకు నాశమైనవి-

రష్యాలోని పోలిషుసేననుండి ౨౫౦౦ మంది సైనికులను మధ్యప్రాచ్యభాగమునకు (అనగా సిరియా, పాలెస్టైను మున్నగుదేశాలందు ప్రాంతనికి) తీసికొనిపోయి అక్కడి పోలిషుసేనను భర్తీచేయుటకు రష్యావారు ఒప్పుకొనినారు

రష్యాలో బ్రిటిషుప్రభుత్వ రాయబారి స్థానమునుండి సర్ స్టాఫర్డు క్రిప్సుగారు విరమించుకొన్నందువల్ల ఆచోట ఇంతవరకు చైనాలో బ్రిటిషుప్రభుత్వరాయబారిగనుండిన సర్ ఆర్చిబాల్డు క్లార్కుకెరీగారిని నియోగించినారు.

లిబియాలోయుద్ధము

లిబియాలో ఆగెదాబియాకు ౫౦ మైళ్ళపశ్చిమముగా ఎల్ అగేలా అనుచోటతప్ప తక్కినలిబియా సిరెనైకాలనుండి జర్మనుసేనలు తరిమివేయబడుట జనవరి ౧౭ వ తారీకున హల్ఫాయాలోనిఇటాలీయ, జర్మనీయసేనలలొంగుటతో పూర్తియైనది-ఈసేనలు ఎట్టివరకుగానిలేకుండ మందుసామగ్రితోను ఆయుధసామగ్రితోను పోయినవి-మూడుకోజులుగా ఈసేనలకునీరు అందచేయుటకు వీలుకానందువల్ల అవిలొంగిపోవలసివచ్చినదని ఇటాలీయులు ప్రకటించినారు-

బ్రిటిషుసేనలుఇపుడు ఆఘీలాను డి మరాదా అనుముఖ్యమైన ఎడారిమధ్య నీటిప్రదేశముపైపు నైఋతిదిశగా ౧౬౦మైళ్లదూరము పోవురోడ్డుపై పనిచేయుచున్నవి

జనవరి ౧౭ వ తేదినాటి జపానుయుద్ధవిశేషాలు

జనవరి ౧౭వ తారీకు నాడు జపానుయుద్ధమును గురించివచ్చినవార్తలవల్ల మువర్ నదీప్రాంతములో సింగపూరుకు ౧౦మైళ్ళదూరాన క్రొత్తగా జపానీయుసేనలు ఎక్కువగా దిగినందువల్ల బ్రిటిషు సేనలు ఆప్రదేశమును ఖాళీచేసిపోయినట్లు తెలిసినది-సింగపూరుపై ౧౭ వ తారీకునాటిదాడివల్ల ౧౨౦మంది చచ్చిరి, ౧౦౦మంది దెబ్బతగిలినవారు. సెమూన్కు తూర్పున జపానువారలు పెద్దపోరాటమును సంకల్పించినట్లు కనపడుచున్నది అందుచే బ్రిటిషు విమానాలుఅక్కడ బాంబులువేసి శత్రుసేనలకు చాలనష్టముకలిగించినవి టాంపినువద్దజపానీయుపడవలపైనూడ బాంబులువేయబడినవి-

బర్మాలో టెనాసెరిమ్ ప్రాంతమందు టావాయినుండి మైయిత్తాకు పోవురోడ్డుమీద పోరాటము జరుగుచున్నది, జనవరి ౧౬ వ తారీకున మౌల్మీనుపై దాడిచే కొద్దినష్టమయ్యెను- టావాయి విమానాశ్రయము జపానీయుల వశమగుటచే బ్రిటిషుసేనలు టావాయినుండి పోయినవి-

బర్మా ప్రధాని అరెస్టు

బర్మా ప్రధానమంత్రి యగు యూ సాగరు ఈ మధ్య అందనుకుపోయి అమెరీగారితోను, చర్చిల్ గారితోనుమాట్లాడి బర్మాకు యుద్ధానంతరము అధినివేశపదవిని నియమించవలెనని అడుగుటయు, తర్వాత అవిషయములో తనకు పూర్ణముగ సంతృప్తికరమైనసమాధానము చిక్కలేదని ప్రకటించుటయు తెలిసినవిషయమే. ఆటుతర్వాత వారు అమెరికాకుపోయి రూజ్వెల్టుగారినిచూడదలచిరి.

కాని జపాను యుద్ధ మారంభమైన తర్వాత వీరు జపానుఅధికారులతో సంబంధము కలిగియున్నట్లు బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారికి తెలియవచ్చినదట-అందుచే వారు ఇపుడు బర్మాకుపోకుండ బ్రిటిషుప్రభుత్వము ఆపియుంచినది-ఇట్లని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారే ప్రకటించినారు.

సెంట్రల్ బ్యాంక్ లాభాలు

౧౯౪౧ డిసెంబరు ౩౧తో అంతమయ్యే సంవత్సరమునందు సెంట్రల్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా లాభాలు రూ౪౯,౧౧౩౦. అని హైదరాబాదు వారు తెలుపుచున్నారు- దానిలో ఇంటరిందిరి డెండు రు ౫,౦౪౩౯ ౫/- కిపలు లాభాలు ౬,౭౨,౫౭౦, ఇదిపాతినా మొటిదివా॥లాభం పంచినట్లుగను సైగాన టాక్సుకు ౦-౯-౦ బోనస్ యిచ్చిరి (౩౩౭,౯౭౪/-) ఇకకంటా క్సునూపర్ టాక్సు రు౯,౦౦౦౦౦ నీకిగు ఫండుకు ట్రాన్సుఫర్ చేసినందుకు రు౩ ౦౦౦౦౦/- బ్యాంకు ఇకనెస్టుమెంటుకు రు౪,౦౦౦౦౦ రిజర్వుఫండుకు ౭,౦౦౦౦/-బోనస్ ఉద్యోగులకు ౩,౦౦౦౦౦ ప్రత్యేకించి రు౯,౯౯,౫౪౭లు మిగిలించియుంచిరి

సర్ హాపర్ సహర్ట్రీగారు, పూర్వము తెంగాలుమంత్రిగాఉన్నవారు లేటినమ-ను-ర-నిజాం ప్రభువుగారు పిలిపించియుండిరి వీరు హైదరాబాదుకువచ్చి మ-ఘ-న-ప్రభువుగారితో కలిసి మాట్లాడినారు- తిరిగికలకత్తాకు వెళ్ళిపోయినారు-

..

౧౪ ఫిబ్రవరినాడు వికారాబాదు సాంవత్సరిక ఆటలపోటీ జరుగును అందు ఉరుకుడుపందెము జరుగును పైశ్వేరిదియవ్జార్లు సికిందరాబాదు కార్యదర్శివద్ద వివరముకోరువారు తెలుసుకొన వలెను,

---

గోలకొండ పత్రిక

వృషనామ సం॥ర మాఘ శు॥ ౬ గురువారము

మిూరజు రాజ్యాంగము

హిందూస్థానమందలి దేశీసంస్థానాలలో చిన్నవి పెద్దవి లెక్కలేనన్నికలవు. నిజముగాచూచితే ఏ యిరవై సంస్థానాలో గణనీయమైనవి. తక్కినవన్నియు చిల్లర సంస్థానాలలోచేరును. ఇందుఖందు వకమువంస్థానాలు అనగా ౨౨౦ వరకు మనగద్వాల సంస్థానముకంటె అధ్వాన్నమైనట్టివిగా ఉన్నవి. అయితే ఇందొకతమాషా కనబడుచున్నది. చిన్న సంస్థానాలలోనే ఔదార్య మవుడప్పుడు కనబడుచున్నది ఔంధుసంస్థానము మన అనురచింత సంస్థానానికన్న చిన్నదైనను దానికి కాశ్మీరుసంస్థానానికైనా లేని ప్రఖ్యాతి గలిగినది. ఇప్పుడుమనము మిూరజుసంస్థానమునుగురించి తెలిసికొందము.

మిూరజు సంస్థానములు రెండున్నవి. పెద్దదొకటి చిన్నదొకటి. పెద్దమిూరజు సంస్థానముయొక్క వివరములీవిధముగా ఉన్నవి.

వైశాల్యము ౩౪౨ చదరపుమైళ్లు
జనసంఖ్య ౯౩౯౩౮

ఆదాయము ౫,౨౭౦౦౦ రూ.

౧౯౩౫ నాటి హిందూస్థాన రాజ్యాంగ శాసనము వచ్చినతరువాత కేంద్రప్రభుత్వములో మార్పులు కలుగవలసియుండెను. అట్టి కేంద్రప్రభుత్వములో దేశీసంస్థానాలుకూడా చేరవలసియుండెను. అయితే ప్రాంతీయ స్వాతంత్ర్యము (Provincial autonomy) పొందిన రాష్ట్రములకును, నిరంకుశతను వదలుకోదలవనట్టి దేశీసంస్థానాలకును ఎట్లుపొత్తు కుదురును? రాజు రైతు ఒకమంచెపై ఎట్లుకూర్చోగలరు? సమానశీల వ్యసనేషుసఖ్యం! బ్రిటిషిండియా సూబాలకు ప్రజాపరిపాలన మవసరము. దేశీసంస్థానాల కావాసనకూడా తగులకూడదు. బ్రిటిషిండియాకు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము అవసరముగువస్తువు. దేశీసంస్థానాలకు దానిపేరే సహించదు! బ్రిటిషిండియాకు సర్వసమత్వము కావలెను. దేశీసంస్థానాలు బ్రిటిషిండియా భావిరాజ్యాంగానికి దాసోహం అని ఒగ్గవు. ఇట్టి ఆదర్శభేదాలున్నప్పుడు ఫెడరేషను ఎట్లుసిద్ధించును? అందుచేత బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు ఒకగారడీ చేయదలచిరి. అదేమన దేశీసంస్థానాలలో ప్రజాప్రభుత్వలక్షణాలున్నవని అనిపించుటయే. పాపము సైప్రాయిబహద్దరుగారు ధారాళముగా దేశీసంస్థానాలకు హితవుచెప్పినారు. కాలముమారినది మారుచున్నది మీరును ప్రజలకు హక్కులనీయవలెను. అను అర్థమువచ్చు హితోపదేశమును వారు రెండుమూడుమారులు చేసినారు. దేశీసంస్థానాలవారులు కొంచెము కదిలినారు. ఇప్పటినుంచే వారిరాజ్యాంగాలు విక్టోరియాకాలమునాటివనియు ఇప్పుడు మనము ఆరవ జార్జిరాజు కాలములో ఉన్నాముకదా అనిజ్ఞాపకము తట్టియున్నది. అయితే ఎడ్వర్డురాజుగారికాలమునాటి వరకైనా రావలెన అనికొందరికి తట్టినది. అదేవిధముగా మొంటాగ్యూ సిఫారసులవంటివి కొందరిచ్చుచున్నారు. కొందరుమాంటుఫర్డు సిఫారసులను అనుకరించి ఇప్పటికి దీనితోతృప్తిపడండిఅని తెమ్మప్రియమైనప్రజలకు ముద్దుముద్దుగా తెలుపుకొన్నారు. ౧౯౧౯ నాటి రాజ్యాంగ మూజినోటైనను ఏ సంస్థానంకూడా దాటలేదని బాహాటము గాచెప్పవచ్చును. అయితే మనము ౧౯౪౨లో సైన్యముగనంధిలో ఇరుకుకొన్న వారముకదా! ఒకటి రెండుసంస్థానములలో మురారిపంథ ఏర్పాటైనది.

ఇట్టిపరిస్థితులలో మిూరజువారిటీవల తమప్రజలకు ప్రసాదించిన కొత్తరాజ్యాంగసంస్కారాలు ౧౯౧౯నాటి మాంటుఫర్డు రాజ్యాంగమును బోలినవై యున్నవి అందలి విశేషాలేమనగా

శాసనసభలో ౩౦ మందిఉండుదురు
అందు ౨౦మంది ప్రజాప్రతినిధులు
౧౦ మంది ప్రభుత్వనియుక్తులు
మంత్రిసభలో ముగ్గురు మంత్రులుందురు
అందొకరు ప్రజాప్రతినిధిగా ఉందును

ఈ రాజ్యాంగాన్ని మిూరజుప్రజలుమెచ్చుకొన్నారట

రైతులమెప్పు రెండువిధాలుగాఉండును నిజముగా మెచ్చుకొనుట ఒకరీతి విధిలేక మెచ్చుకొనుట లేక ప్రభుత్వమువారి సూచనకలిగి వారికి మంచిప్రచారముకలిగించుటకై కొందరు వ్యక్తులు నాయకులుగా సిద్ధమై సభలుచేసి మెచ్చుకొనుట రెండవరీతి. ఈ రెంటిలో మిూరజుప్రజలేరీతి అవలంబించినారో తెలియదు తెలియనంతవరకువారు మొదటివిధముగానే మెచ్చుకొనినారను కొందుము. ౧౯౨౫ నాటికన్న ౧౯౧౯ ముందుకాలమును సూచించినదికాదా. అందుచేత ఇంతమాత్రమైనా మేలే. ఇంతకు మించిన విశేషాలు మనకు తెలియవు. ఇంతచిన్న సంస్థానం ఇంతమాత్రమైనా ఔదార్యం చూపించిందని మేము ముచ్చటపడుచున్నాము. తొందరగా మిూరజుప్రజలు ౧౯౧౯ నుండి ౧౯౪౨ లోనికి రాగలరని కోరుచున్నాము.

స్టాలినుకు రూజ్వెల్టువ్రాసిన లేఖ-జర్మనీలో ప్రకటన

రూజ్వెల్టుగారు స్టాలినుకు ఈక్రిందిలేఖవ్రాసినట్లు "జర్మన్ ఆఫీషియల్ న్యూస్ఏజన్సీ" అను వార్తాసంస్థ మొట్టమొదట ఒయటపెట్టినది:-

"నాప్రియమిత్రమా, స్టాలినూ,

ఈలేఖను నామిత్రుడు హారిమను మిూకిచ్చును. సైనిక్యపేరములైన రష్యాశీలలపని మమ్మెలసెంతమెప్పించుచున్నదో నేనువ్రాయజాలను, హిట్లరుతో రష్యాదంగముతోకలిసి అన్ని రంగాలలోను పోరాడుటకు కావలసిన సామగ్రిని, ఆయుధములను తయారుచేయుటకు తగినమూలస్థానమునొకదానిని మేము కనుగొనగలము. మిూసేనలు దుడుకు హిట్లరుకోడించగలవని నావఽట్టివిశ్వాసమున్నదని మిూతో చెప్పగోరుచున్నాను-మరియు మిూకు కావలసిన సహాయమునంతయు చేయుటకు దృఢనిశ్చయము గొనుచున్నానని మిూకు విశ్వాసము కలిగింప కోరుచున్నాము,

ఇట్లు మిూ మిత్రుడు
(ఫ్రాంక్లిను, డి. రూజ్వెల్టు)"

ఈలేఖ అమెరికాలోగాని రష్యాలోగాని ప్రభుత్వాధికారులద్వారా ప్రకటితము కాలేదు. ఇదిరూజ్వెల్టుగారు వ్రాసినట్లు జర్మనులు కపటముచేసిన లేఖయని అనుమానించుచుండగా అమెరికాప్రభుత్వము వారు రూజ్వెల్టుగారు నిజముగా ఇట్టిలేఖను స్టాలినుగారికిపంపించినట్లు ఒప్పుకొనినారు-కొనిఫ్ఘుట అమెరికావారు నిజముగావ్రాసినలేఖలో "నాప్రియమిత్రమా, స్టాలినూ" అనుటకుబదులు "నామిత్రుడగు స్టాలిను గారూ" అనియు, "ఇట్లునామిత్రుడు" అనుటకు బదులు "మిూ విశ్వాసపాత్రుడు" అనియు ఉండినట్లు తెలుపబడినది-ఈ చిన్నభేదాలు తప్ప తక్కినలేఖయంతయు సత్యమే.

ఈ మొత్తం ఇప్పుడు ఈలేఖ ఏవిధముగా జర్మనుల చేతిలోకివచ్చినదిఎ-రష్యాలో ఈలేఖను ఎవరు ప్రకటించినప్పుడు జర్మనులకెట్లు తెలిసినదో ఊహించుటకవకాశమున్నదని కొందరు అనుమానించినారు-కాని రష్యాలో సైనికాధికారులు అట్లు ప్రకటించలేదు లేదనికూడ ఇంతవరకు ఏమియు తెలియలేదు. ఇంకనుఅగోచరముగానే యున్నది.

అఖిల భారత కాంగ్రెసు పరిషత్సమావేశము

గాంధిమహాత్ముడు బార్డోలి తీర్మానమును శిఫారసు చేయుట

వార్ధాగంజి, జనవరి౧౫

అఖిలభారత కాంగ్రెసుపరిషత్తు నేడుమధ్యాహ్నము రెండుగంటలకు ఇక్కడ సమావేశమై రాత్రి౯గంటలవరకు కార్యక్రమమునుచర్చించెను. మరల రేపుఉదయం ౮-౩౦గంటలకు సమావేశమగును.

బార్డోలితీర్మానమును పండిత జవహర్లాలుగారు ప్రతిపాదించగా శ్రీ సి- రాజగోపాలాచారిగారు బలపరచిరి,

ప్రథమంలో మౌలానా ఆజాదుగారు గత పదిహేనుమాసములందును జరిగిన రాజకీయవిశేషము లన్నింటిని వివరించుచు ౬౦ నిమిషములు మాట్లాడిరి.

గాంధిమహాత్ముడు బార్డోలితీర్మానమును అంగీకరించవలెనని కోరుచు ౭౦ నిమిషములు మాట్లాడిరి.

ముప్పదిరెండుమంది సభ్యులలోను ౧౦ మంది యింకా చెరసాలలో నేవున్నారు. మిగతా ౧౯౪ మందిలోను ౧౫౦మంది నేటిసభకు వచ్చారు.

డా॥ రవీంద్రనాథు గారి మరణమునకు

సంతాపము

డాక్టరు రవీంద్రనాథుగారి మరణమునకు సంతాపమును తెలుపుచు ఒకతీర్మానమును సభలో మౌలానా అబ్దుల్కలాం ఆజాదుగా ప్రతిపాదించిరి.

ఆటుతరువాత మౌలానా అబ్దుల్కలాం ఆజాదుగారు ఇట్లు చెప్పిరి:-

కొంతవరకును గాంధిమహాత్మునకును అభిప్రాయభేదముకలిగినమాటనిజమే. మహాత్ముని జీవితాశయము ప్రపంచానికంతటికికూడ సంబంధించినదిగాని, ఒక్క భారతదేశానికి మాత్రమే సంబంధించినదికాదు. "యుద్ధము ముగిసేవరకుతాను భారతదేశ స్వపరిపాలనమునుకోరననియు ఇండియాలో స్వపరిపాలనము ఏర్పరచినచో యుద్ధములో సహాయముచేతునని ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేయుననియు ఈషరతుమీద స్వపరిపాలనమును పొందుటకిష్టములేదనియు మహాత్ముడు చెప్పుచున్నాడు, భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యము యుద్ధసమయములో లభించిన అనిమిషములో నేద నిచ్చారెండుటకు నేనుసిద్ధముగావున్నాను అది యుద్ధసమయములో లభించినసరే,శాంతిసమయములోలభించినసరే. నేనుదానిని స్వీకరింతును- హిందూస్థానములో పూర్ణస్వపరిపాలనము ఏర్పడవలెనన్న ఒక్కటేముఖ్యమైన నా ఆశయము. అదియధార్థమైనదిగా వున్నచోగాని నేను స్వీకరించను. అదియధార్థమైనదగుచో యుద్ధసమయంలోనైనా నేను దానినిస్వీకరింతును,

యుద్ధములను చెయ్యడము అహింసకువిరుద్ధముగనుక భారతీయులు ఏయుద్ధాలలోను పాల్గొనకూడదని కాంగ్రెసువారు నిశ్చయించవలెనని మహాత్ముడు చెప్పుచున్నాడు. ఈసూచనను ఇండియాలోని ప్రజలుమిక్కిలి హెచ్చుమందిఅంగీకరించరనుటకేమియు అభ్యంతరములేదు. అందువల్ల కార్యసంఘమువారుకూడ దీనికిఅంగీకరించలేదు- కాంగ్రెసువారిషరతులకు బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారంగీకరించినగాని యుద్ధములో సహాయము చేయవలసినదని కాంగ్రెసువారు దేశీయులనుకోరరు, బ్రిటనులోవున్న పాలకజాతులవారు తమ అభిప్రాయాలను మార్చుకోరని మేమురూఢిగా చెప్పగలముగనుక ప్రభుత్వమువారికి కాంగ్రెసువారికి సమాధానముపడిరే సంభవమ్లేదియు కనపడుటలేదు, కనుక మీరు కాంగ్రెసు నాయకత్వమును వదలవలసినఅవసరములేదని కార్యసంఘమువారుమహాత్మునితో చాలాదూరముచెప్పిచూరు,

గాంధిమహాత్ముని ఉపన్యాసము

ఆటుతర్వాత గాంధిమహాత్ముడు ఉపన్యసించిరి ఆతీవ్రముగాచెప్పిరి. బార్డోలి తీర్మానమును ఏకగ్రీవంగా ఆమోదింపవలెనని సభ్యులనుకోరిరి,

"నాకుఅహింసయందు సంపూర్ణమైనవిశ్వాసమున్నను కాంగ్రెసువారు అహింసను రాజకీయముగామాత్రమే అనుసరించవలెనని నేనుకోరినాను. ఒకరాజకీయసమస్యను పరిష్కరించుటకు మాత్రమే దక్షిణాఫ్రికాలో నేను అహింసావిధానము ప్రకారము పనిచేసితిని- అహింసకాంగ్రెసువారికొక రాజకీయమైన ఆయుధముమాత్రమే- ఈఆయుధమెన్నడును విఫలముకాదు. కావలసినప్పుడుదీని నుపయోగించవచ్చును, అక్కరలేనప్పుడుదీనిని వదలివేయవచ్చును. ఇదిచాలమంది ఆయుధమని నిర్ణయించినప్పుడు రాజకీయవిజ్ఞానముప్రకారముదీని నెల్లప్పుడును ధరింపవలసినదే దీనిచెంతమాత్రమునకులేదు. ఇతరులకు అందుబాటులోలేని ఒక మహోన్నతస్థానమునుంచి నేనుమాట్లాడుచున్నానని మీరనుకొనగూడదు- దౌర్జన్యమువల్ల స్వరాజ్యమునుసంపాదించుటను నేనెంతమాత్రము అంగీకరించను- బార్డోలితీర్మానమును యావద్భారతములో కూడ ఆమోదించవలెనని నేను మనఃపూర్వకంగాకోరుచున్నాను. మీరుదీనిని ఆమోదించి తీరవలెనని నేనునిమ్మళలను నిర్బంధించజాలను. దీనిని ఆమోదించుటకుగల ముఖ్యహేతువులనుమాత్రమే నేనిప్పుడుమీకు తెలుపుచున్నాను.మీరిది నచ్చినట్లయితేమీరు నాకలహాను ఆమోదింతురు, నేనుచెరసాలకువెళ్లినచో ప్రతికాంగ్రెసుసభ్యుడుకూడా నేనానికావలెనని నేనివరకు చెప్పియున్నాను-ప్రస్తుతముకాంగ్రెసులో క్రొత్తపరిస్థితులు వచ్చినవి-కాంగ్రెసులో అనేకవర్గాలు ఏర్పడినవి- ప్రతివర్గమువారును ప్రజలసహాయమును బడయుటకు ప్రచారము చేయుచున్నారు. పూనాలో తీర్మానము ఆమోదించబడినదని నేను దీనికి ప్రతికూలుడనుగావుండి పత్రికలలో అధికతరముగా వ్రాసినాను. ఆతీర్మానమునుచేయుట గొప్పపొరబాటుఅని నేనప్పుడువ్రాసినాను. పూనాతీర్మానమువిషయములో యిప్పుడుకూడ నేనట్టి అభిప్రాయముతో వున్నాను-

బార్డోలితీర్మానముఅట్టిదికాదు. దీనివిషయములో విపరీతాభిప్రాయాలు కలుగు అవకాశము లేదు-ఈవిషయములో కార్యసంఘములో రెండుపార్టీలుఏర్పడవలెననియే మొదట నేను కోరినాను-కాని అట్లుచేయుటఅహింసకు విరుద్ధమని వెంటనేనేను తెలుసుకొన్నాను- నేను తెలిపినకారణాలు సహేతుకములుగావున్నవని ప్రజలకు తోచినచో వారు నాసూచనలను మనఃపూర్వకంగాఅంగీకరింతురు- అహింసాసిద్ధాంతముప్రకారము నేను చేయదగినపని ఇదియొక్కటే.

నేను కాంగ్రెసునకు దేశానికిని యెన్నటికిని ఏవిధమైనహానినిగాని చేయను. ౫౦ ఏండ్లనుండి నేను ప్రజాసేవచేయుచున్నాను. నేనెవరకెన్నడును కాంగ్రెసును ఏవిధమైనహానినికలిగించలేదు. నేనుమృతినొందినమొదలను ఆసాన ముగైన యూచనలనుచేసినయెడలనుతప్ప కాంగ్రెసుతో నాకుగలసంబంధము మరిదేనివల్లనుతొలగదు నేనివరకు కాంగ్రెసును వదలుట కాంగ్రెసునకుయింకను అధికమైనసేవచేయుటకే అయియుండెను. నానాస్థానముప్రకారము నేను పనిచేసినాను. కనుక ఇపుడు నేను కాంగ్రెసు నాయకత్వమును వదలుటకూడ కాంగ్రెసునకుఅధికమైనసేవచేయుటకేఅని మీరు తెలుసుకొనగలుగుదురని నేనమ్ముచున్నాను- కాంగ్రెసువారిలోకొందరు కాంగ్రెసును వదలదలచినారు. మీరుకాంగ్రెసును వదలరాదని నేనువారితో చెప్పుచున్నాను-

నేను అహింసాసిద్ధాంతమునుగురించి ప్రచారము చేయుటకును, పనిచేయుటకును జీవించియుండవలెను బ్రిటిషువారుచేసినను వారిపట్ల నాకుద్వేషభావముకలుగదు. ఇప్పుడుప్రపంచానికి మహాద్రోహముచేయుచున్న ఇటలీజర్మనీదేశాలవారివిషయములోనే నాకుపౌర్జన్యాభిప్రాయాలుకలనప్పుడు బ్రిటిషువారివిషయములోయిటువంటి అభిప్రాయాలు నాకెట్లుకలుగును? అందుచేతను బ్రిటిషువారు దారుణమృత్యువులో తగులుకొనియున్న యీకష్టసమయంలో వారిపట్ల నాకుశత్రుభావము యేమాత్రంకలుగదు, బ్రిటిషువారికై నాప్రాణాలనువదలుటకుకూడ నేనుసిద్ధముగావున్నాను.

కాంగ్రెసువారందరు దీక్షగానిర్మాణకార్యక్రమమునుకొనసాగించుచో వారిక్షేపని పుష్కలముగావుండును. కాంగ్రెసువారందరును నిరంతరము నిర్మాణకార్యక్రమమును కొనసాగించుచో ఆరునెలలలోనే దేశస్థితి పూర్తిగా మారిపోవునని నేనుపందెము వేసిచెప్పగలను.

పండితజవహర్లాలునెహ్రూగారు నాతరువాతవారసుడు, నేనీలోకమును వదలిపోగానే నేనిప్పుడుచేయుచున్న పనులన్నిటిని నెహ్రూగారు చేయుదురు. నెహ్రూగారు చాలా నైశ్యపాశుపాలు గలవారు కరడుగామారినదనిని వివాదము కలుగును నేవుండునుకాని నేను చనిపోయినతరువాత నాపనినికొనసాగింపవలెను అందుచేత నెహ్రూగారే. రాజగోపాలాచారిగారు నాకువియ్యంకుడు. ఈసంగతిమీకందరికిని తెలిసియేయున్నది.

అహింసను భంగముకలుగునట్టిచో బాబురాజేంద్రప్రసాదుగారు మొదలైనవారికి కొందరికున్న మాటనిజమే. వారెంతమాత్రము భయపడనక్కరలేదు. చివరకు అహింసకే విజయముకలుగును- ఇప్పుడు యుద్ధముచేయుచున్నరష్యా, చీనామొదలైన అన్నిదేశాలవారుకూడ చివరకు అహింసను అంగీకరించవలసివచ్చును"

ప్రధానతీర్మానమును నెహ్రూగారుప్రతిపాదించుట

బార్డోలిలో భారతకాంగ్రెసు కార్యసంఘసభలో ఆమోదించబడినతీర్మానమును అటుతరువాత జవహర్లాలునెహ్రూగారు ప్రతిపాదించిరి వారిట్లు చెప్పిరి,

ప్రపంచపరిస్థితులను లండనునగరవాసుల దృష్టిలో మనము చూడవలసినరోజులిప్పుడుగడచిపోయినవి. ఇపుడు భారతీయుల అభిప్రాయాలకు కూడ కొంతవిలువకలిగినది, బ్రిటిషువారితోసమాధానపడుటకిది తగినసమయముకాదు, దీనికిదివరకే కాలదోషముపట్టినది. బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు భారతీయులకు చాలఅన్యాయములను అక్రమాలను చేసినందున వారికిని భారతీయులకును అనుకూల్యముపూర్తిగాచెడిపోయినది. పోయిన ౨౦౦ యేండ్లనుంచివారు ఇండియాలోఅవలంబించినపద్ధతులవల్ల ఈరెండుదేశాలవారికిని స్నేహభావము వుండుటకెంతమాత్రమువీలులేకుండా పోయినది. ఇప్పటికిని యీదేశములోనిజస్థితిని బ్రిటిషువారు తెలుసుకొనగలిగివుండలేదు. ఇండియాకుస్వాతంత్ర్యముకలిగినగానిబ్రిటనుఇండియాదేశాలకుసమాధానముకుదరదు. ఇండియాకు స్వాతంత్ర్యము వచ్చినచో బ్రిటనుసహాయముచేయుచున్న చీనారష్యామొదలైనదేశాలరక్షణనిమిత్తము భారతీయులుకూడ సహాయముచేయుటకు అవకాశము కలుగవచ్చును. కాని అది సమాధానముకాజాలదు. ఇండియాతో సమాధానపడుటకు ౧౯౪౦యేండ్ల క్రిందబ్రిటనుకు అవకాశముకలిగింది. వారు దానిని బ్రిటిషువారు పోగొట్టుకొన్నారు,

భారతదేశంలో యుద్ధమేజరిగినచో,దానివల్ల భారతీయులు ప్రపంచమునకే ఇంకనుబాగుగా తెలుసుకొందురు నేనుజపానువారియొక్కగాని, జర్మనీవారియొక్కగాని దాడికిలొంగియుండక బ్రిటిషువారికిలోబడి ఉండుటకుసంసిద్ధముగలేను కాంగ్రెసుదానికివ్యతిరేకముగ పోయిన ౨౦యేండ్లనుండి బోధించినది. ఆపద్ధతి యిప్పుడు వదలివేయుటకు పోజాలదు."

రాజగోపాలాచారిగారనువదించుట

పిమ్మట ఈతీర్మానమును సి. రాజగోపాలాచారిగారనువదించిరి. "నేనిప్పుడేమీ చెప్పదలచుకొనలేదు, దానిమీద చర్చపూర్తి అయిన తరువాత ఆక్షేపణలకన్నిటికిని నేనుజవాబుచెప్పెదను అని ఆచారిగారన్నారు,

అఖిలభారతకాంగ్రెసుపరిషత్తు మరల జనవరి ౧౬న తేదీనఉదయముసమావేశమైనప్పుడుబార్డోలీతీర్మానముపైగూర్చి అనుకూలప్రతికూలచర్చలుసవరణలుచర్చలును జరిగినవి. రాజగోపాలాచారిగారి ఉపన్యాసముఅయినతర్వాత నెహ్రూగారు పూర్వదినమందు ప్రతిపాదించినతీర్మానము అతిథికసంఖ్యాకులచే చిన్నసవరణతోఆమోదించబడెను. ఆసవరణఏమనగా ఎవరిదురాక్రమణకు చిక్కినట్టిగాని అన్ని జాతులవారలకును కాంగ్రెసు సహభూతి తెలుపుచున్నదనుమాట. ఇది తీర్మానములోచేర్పబడినది. ౧౫మందిసభ్యులుమాత్రమే ప్రతికూలముగా ఓటుకొసగిరి.

సావర్కరుగారితో బ్రిటిషుప్రొఫెసరు సంభాషణ

లండనులో ఆక్స్ఫర్డువిద్యాపీఠపు ప్రొఫెసరు అగు కూప్లెండుగారిని భారతదేశములోఇప్పటి రాజకీయపరిస్థితినిపరిశీలించి, ముందుకు రచించవలసినభారతదేశరాజ్యాంగమువిషయములో భారతదేశమందలి అన్నిపక్షములవారలకును సంతృప్తికరమైన సమాధానము ఏదికుదురునో చూచుటకుగాను ఆవిద్యాపీఠమువారు భారతదేశానికి పంపించియున్నారు, వారుజనవరి ౧౫వతేదిన బొంబాయిలో సావర్కరుగారియింటికిపోయి హిందూమహాసభయొక్క అభిప్రాయములనుగురించియు కార్యక్రమమునుగురించియు, యుద్ధముయెడవారి వైఖరినిగురించియు చర్చించిరి.

అమెరీగారిచోట క్రిప్సుగారు

సర్ స్టాఫర్డుక్రిప్సుగారు బ్రిటిషు పార్లమెంటులోలేబర్ పార్టీసభ్యుడుగా ఉంటుండి రష్యాలో బ్రిటిషురాయబారిగా చర్చిలుగారిచే నియుక్తులైఇంతవరకు పనిచేసిరి- ఇప్పుడు వారు అపనినుండి లండనుకు పిలిపించబడినారు. చర్చిలుగారు అమెరికానుండి లండనుకుతిరిగివచ్చినతర్వాత అక్కడ క్రిప్సుగారిని అమెరీగారి స్థానంలో భారతదేశపు మంత్రిగానియోగించుట తప్పక జరుగవచ్చునని "న్యూస్ క్రానికల్"యొక్క జనవరి ౧౭వతేదీపత్రికలో ఒక వార్త వచ్చినది.

దౌపురపు ... వశిష్టములు

...ట్టుకు ... ఉత్తమ ఎకుపయోగకరములు ... కలుగుచున్నది. ... సమయమున ...

గారి తెరమటసవిబుచను పద్ధతిమంచిదియోగాని, ఎప్పుడుగినుడిలవస్త్రువు అప్పుడే బహిరంగపరచి వస్తువులను ... రాత్రపూట మరెవ్వరైన దురాశవలన అపహరిచకపోవచ్చును. ... భాద్యతగలవారెవరో ఆట ప్రత్యేక పుదేళకాలము ఉండుటయే పరమావశ్యకము. మరియొక హైందవ వాస్తువిజ్ఞానముగల విద్యాంసుడు ఆట పరిశీలనగా నుండవలెను, తెల్లనిశిలాఫలకము ... ఇంకను లోతుగా త్రవ్వినప్పుడు అంధ్రసామ్రాజ్య ... శాసనములు ... దొరకవచ్చునని యూహింపబడుచున్నది.

భూకంపములవలను, జలప్రవాహము వలనను, అగ్నిదాహములవలనను ప్రాచీన నగరములు పాటుపడుటలు ... ఇప్పటివరకు ... జరిగియుండవచ్చును—నిజాం రాష్ట్రములోని పరిశోధకవిద్యాంసులకును, చరిత్రవిద్యార్థులకును, కొండాపురపు అవశిష్టములను సరిగ పరిశీలించి యధ్యయనించుటకు అవకాశము కలుగజేయుట మిక్కిలి యవసరము—ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్న ఉత్సాహజనకములగు వార్తలనుబట్టి చాలమంది విద్యార్థులు కొండాపురమునకు వెళ్ళి నిరాశచెందవలసి వచ్చుచున్నది—అర్కియాలజీశాఖవారు ప్రత్యేకముగా వ్యక్తులకైనను చూచుటకు సౌకర్యములు కలిగించి ప్రకటించువరకు మరెవ్వరును అక్కడికి వెళ్ళిన లాభముండదు.

—

అట్లాంటిక్ వాగ్దాన పత్రమును ఇండియాకు వర్తింపజేయుట

అమెరికాలో ఒక ప్రసిద్ధ భారతీయునితో మాక్స్వెల్లుగారు భారతదేశానికి అట్లాంటిక వాగ్దాన పత్రము వర్తింపజేయబడునని చెప్పినారని తనకు నమ్మకముగా తెలిసినట్లు మదరాసులోని "హిందూ" పత్రిక యొక్క వాషింగ్టను విలేఖరి ఆ పత్రికకు ... కాంగ్రెసు కార్యకమిటీ బార్డోలిలో యిటీవల చేసిన తీర్మానము బ్రిటిషుప్రభుత్వముయొక్క మనస్సును మార్చగలదని శ్రీ రాజాజీ ... భారతదేశమును గురించి రూజ్వెల్టుగారు ... ఒక ప్రకటనను త్వరలో ... అవశ్యకత ఉండవచ్చునంటున్నారట—కాంగ్రెసు చాలాదూరము పశ్చాత్తాపముతో ... కార్యసమితిలోని భారతీయ సభ్యులు ... కాంగ్రెసు ఉభయాంగీకారమైన ఒకపరిష్కారము కుదిరినచో ఇతర పక్షాలతో కలిసి పరిపాలన భారమును పూనుటకు గాంధిమహాత్మునకు వారి అనుచరులకు అడ్డుపడుదురని ... కార్యసమితి సభ్యులు ... లేదట. ... గారు ... ఢిల్లీకి చేరగలరు— అప్పుడుని ర్ణయము తేలగలదట.

—

భారతదేశ సేనలకు క్రొత్త అధికారి

ఇంతవరకు భారతదేశ సేనలకు ప్రధానాధికారిగనుండిన జనరల్ వేవెల్ గారు దక్షిణ పసిఫిక్ ప్రాంతములో ఉపయోగింపబడుచున్న అన్ని మిత్రమండలి రాజ్యాల సేనలకును కలిసి ప్రధానాధికారిగా నియుక్తులైనందువల్ల వారిస్థానమున భారతదేశ సేనల ప్రధానాధికారిగ సర్ అలన్ హైమింగ్ హార్ట్లీ గారు నియుక్తులైనారు— వారు ... గారి కార్యనిర్ణయ కమిటిలో సభ్యులుగకూడ నుండగలరు—

కొలనుపాక రాత్రి పాఠశాలకు సహాయము

(ఒ వి.) కొలనుపాక ౧౪-౪-౫౧ఫ.

ఆంధ్రమహాసభాధ్యక్షులు నల్లగొండజిల్లా, ర్యటనగావించుచు జిల్లా ఆంధ్రజనసంఘ అధ్యక్షులు కార్యదర్శులతో కొలనుపాకను విచ్చేసిరి. కొలనుపాక రాత్రి పాఠశాల పరిశీలించిరి. హరిజనులు విద్య అభ్యసించుట చూచి సంతోషించి వారిని ప్రోత్సహించిరి. జిల్లా నాయకులు ఆర్థిక సహాయము గావించగలమని వాగ్దానము చేసిరి. శ్రీలక్ష్మీనారసింహారెడ్డిగారు అట్టిసహాయము గావించ వాగ్దానము గావించినందులకు జిల్లానాయకులకు కృతజ్ఞతాభివందనములు సమర్పించిరి. వెంటనే ఆరుమాసముల కొఱకు జిల్లాసంఘ పక్షమున సహాయము గావించుట కంగీకరించబడినదనియు పాఠశాల వృద్ధియందున్న శ్రద్ధకు కూడ సహాయము గావించెదమని జిల్లా ఆంధ్రజనసంఘ కార్యదర్శిగారు తెలిపిరి. అందులకై పట్టిసంఘపక్షమున కృతజ్ఞత తెలుపుకొనబడినది.

ఆవగామ తాలూకాలో చేరిన గూడూరు గ్రామ నివాసులగు శ్రీ చౌదరరావు విశ్వనాథముగారు కొలనుపాక రాత్రిపాఠశాలను దర్శించి పిల్లలకు పుస్తకములు, పలకలు, దీపములు వెలిగించుటకై ఒక గ్యాసులైటు ఇచ్చుటకు ఒప్పుకొనిరి. వారికి పాఠశాలపక్షమున కృతజ్ఞతాభివందనములు తెలుపుకొనిరి.

కొలనుపాకపట్టిసంఘ కార్యవర్గసభ్యులు ఈ మూడు నాలుగు దినములలో ప్రాథమికసభలను చేర్పుటకై పట్టిసంఘమునందు చేరిన గ్రామములకు వెళ్ళుచున్నారు.

కొలనుపాక రైతులు బాదాశ్రు ఇరువైయయిదు సంవత్సరములనుండి లోకల్ ఫండుకట్టినను లోకల్ ఫండు కమిటీలేదని కమిటీయేర్పడునంతవరకు లోకల్ ఫండుకట్టమని నిరాకరించిరి. దానిపై స్థానిక తహశీల్దారు, పోలీసు ముంతజిం మొదలగువారు ఆ యేడు ప్రకాశ్యము జరుగుచున్న లోకల్ కమిటీ యేర్పాటు చేయుటకై జాగీరుదారుగారికి చెప్పి చేయించెదమనియు అట్లు వారు చేయనంతవరకు మేము కొలనుపాక గ్రామమునియు రైతులకు జాగీరుఅధికారులు నచ్చచెప్పి లోకల్ ఫండుకట్టుట మను వసూలు చేసిరి. జాగీరు వారి పాఠశాలయందు ఇరువదిమంది బాలురు మాత్రమే చదివెదరు. ప్రధానోపాధ్యాయుడు ఒకడు. తస్కరమునుండి బ్రతుకుచున్నరతి నుపాధ్యాయుడు చాలించుకొని భ్రాంతిపడినను ఫలము లేకపోయెను. కొలనుపాకయందు మొత్తము పది ఖాన్గిపాఠశాలలు నడపబడుచున్నవి. లోకల్ ఫండు కమిటీ త్వరలో యేర్పాటు గావింపబడునని రైతులు తలంచుచున్నారు.

విషాదము

(ఒ వి.)

ఓరుగల్లు ఆర్యసమాజ కోశాధ్యక్షులు శ్రీ మూలకలభీమయ్య (ఆర్యసమాజప్రధాని) గారి ప్రియపుత్రులు శ్రీ వీరప్రకాశరావుగారు ఈ వ్యయ ఖ(౧౦) ఆదివారము నాడు మసూచికవ్యాధివలన అకస్మాత్తుగా అస్తమయము నొందిరి. వయసు ౨౨. ఇక్కడి సమాజమునకు వారు చేసినకృషి చిరస్మరణీయము. వారి యశఃకాయము అజరామరమై వెలయుటకు ఆయన ఆత్మకు శాంతి ప్రసాదించుటకు, వృద్ధులైన ఆయన తండ్రిగారి దుఃఖోపశమనము గావించుటకు ఈశ్వరుని ప్రార్థించువారు ఓరుగల్లుసమాజమునను, హన్మకొండ సమాజమునను, కరీమాబాద సమాజమునను శోకసభలు గావించి సానుభూతిని వెల్లడించిరి.

అలంపూరువార్తలు

పుల్లాగౌడు ఔదార్యము

అలంపూరుతాలూకాలోని క్యాతూర్గ్రామవాసియు గొప్పధనికులునగు సోమాగౌడుపుల్లయ్యగారు అలంపూరులోని విద్యార్థి వసతిగృహమునకు గొప్పసహాయము చేసినారు. ఈ వసతిగృహములో ఇప్పుడు ౨౫గురువిద్యార్థులున్నారు. తాలూకా రైతులుధాన్యమిచ్చి దీనిని పోషించుచున్నారు. ఈగృహమునకు జిల్లాఅధికారులు చూచి మెచ్చుకొన్నారు. స్థానిక తహసీల్దారుగారు దీనికి ప్రధాన పోషకులు. ఈ వసతిగృహమును విద్యాధికారులు వచ్చినప్పుడుచూచి దీనిని ఆదర్శముగా ఇతర వసతిగృహాలు తీసుకొనవలెనని అభిప్రాయమిచ్చిరి.

ఈసంవత్సరము క్షామమువచ్చినందున రైతులనుండి ధాన్యసహాయము లేకపోయెను. ఇట్టిస్థితిలో వసతిగృహకార్యవర్గమువారు శ్రీసోమాగౌడు పుల్లయ్యగారిని సమీపించి స్థితిగతులు చెప్పుకొనగా వారుతమ ఔదార్యముతో మాసములు ఆరునెలలవరకు కావలసిన బియ్యముతోపాటు భోజనమునకు కావలసిన ద్రవ్యము వాగ్దానంచేసిరి. విద్యార్థులకు భోజనమునకుపుటరేమి గాక వారికిబట్టలుకూడా వారు ఉచితముగా ఇచ్చుచున్నారు. వీరిఔదార్యమునకు వసతిగృహ సభ్యులు చిరంతనకృతజ్ఞులై యున్నారు.

ములుకనూరు

(ఒ. వి.)

కరీంనగరం జిల్లాలో హుజూరాబాదు తాలూకాలో ప్రాథమిక పాఠశాలలయొక్క భవన నిర్మాణములక్రింద ప్రభుత్వమువారు మంజూరు చేసిన గ్రామములోని వొకటియగు ములుకనూరు గ్రామమును ఆనుకొనియున్న పట్టాభూములు గొల్లలవి. తమకున్న అకొద్ది భూములలో బావులు త్రవ్వుకొని రెండుకొత్త పంటలుతీయుచు ఎట్టకేలకు కాలముగడుపుచున్నారు. లోకల్ ఫండు ఓవర్సియర్ గారిద్వారా ఈస్థలనిర్ణయము చేయుటకు ఓవర్సియర్ గారిద్వారా ఈపైన చెప్పిన గొల్లవారి భూములు అనుకూలముగాయున్నవని గ్రామమునకు సమీపముగా యుండుటవలన రిపోర్టు చేసియుండిరి. దున్నంతా లుకుదారు గారు స్వయముగా వచ్చి రక్కయిచ్చి వీని భూమికుత్తాదారువశము చేయుటకు నిశ్చయించిరి. పైగొల్లవారలు బీదరైతులు ఈకొద్దిపాటి భూములున్నా మాకుటుంబ పోషణలు, యావత్తు ఇవే భరించుచున్నవి. మమ్ముల ఈభూములనుండి తొలగించినట్లయితే భిక్షాపాత్ర గావలసినదేయని అతిదీనముగా వేడుకొనిరి. దున్నం తాలుకదారు గారు మంచి దయార్ద్ర స్వభావులు, ఉత్తమోత్తములు. గొల్లలజాలిగలిగించు దీనపరిస్థితి చూచి వేరొక్కస్థలం ఈప్లాటు సమీపించియున్న తెంబర్లను ఆయిదు ఎకరముల విస్తీర్ణంగల భూమిని తీసుకొని రూపాయలు అప్పుడే ఇచ్చివేసిరి. గొల్లలువారిని వేసోళ్ళకొనియాడిరి. గ్రామప్రజలు చాలాసంతోషించిరి. కొత్తస్థలము యజమానులు తమఆమోదమును తెలిపిరి. భవన నిర్మాణము కొద్దిదినములలో ప్రారంభముకాబోవు నూచన కాన్పించుచున్నది.

సూర్యాపేట గ్రంథాలయము

(స్వ వి) సూర్యాపేట; డిసెంబరు ౨౭-

డిసెంబరునావతారీఖు పత్రికలో "గ్రంథాలయదుస్థితి" యనుపేరిట వ్రాసినారు. ప్రజాసంస్థను విమర్శించుటకు ప్రతివారికిని హక్కున్నది. కాని తద్విమర్శ సహృదయముతో చేయబడినప్పుడే అది రణపొందును.

కొత్తఎన్నికలు జరిగిన మాట వాస్తవమే కాని, యీనూతనత్వము అపాదించకముందే గ్రంథాలయము సర్వతోముఖాభివృద్ధి గాంచినది. కాన, పూర్వనిర్వాహకులను ఎత్తిపొడుచుట కృతఘ్నత యేయగును. పుస్తకముల సేకరణలో నేమి, ఆర్థికయుగ నేమి, మా సంస్థ ఉన్నతస్థితికి వచ్చినది.

నూతన కార్యనిర్వాహకవర్గము కూడ యథాశక్తి పాటుబడుచున్నది. కొంతవరకు, క్రొత్తచందాదారులు చేరినారు. యింకను చేరనున్నారు. భవన నిర్మాణవిషయమై, వాగ్దానము చేసిన శ్రీ జన్నారెడ్డి ప్రతాపరెడ్డిదొరవారితో సంప్రదింపులు జరుగుచు నేయున్నవి.

ప్రతిసాయంకాలము ౫గంటలనుండి౯ గం.వరకు, గ్రంథాలయము తెరచియే యుంచబడుచున్నది. ఇతరవేళలందుమాత్రమే. సేవకుడు కార్యాంతరములపై పోవుచుండును. ఏదైనలోపము అగుపడిన కార్యనిర్వాహకులకు ప్రథమమున తెలుపుట న్యాయముకాని, అయినదానిని కానిదానిని వార్తాపత్రికలకు వ్రాయుట శ్లాఘనీయము కాదు.

జీవితములోకల్లు స్వల్పఆకాంక్షలగు తొరజాలక, యితరులమీద విరుచుకొనిపడు పెద్దలలో, మావిలేఖకులొకరైయుందురు. లేకున్న, వారిట్టి సత్యదూరమైనప్రకటన చేయవలసినఅగత్యమేమియు నగుపడదు-

తాము వ్రాసినదానినిబట్టియే మావిలేఖకులు మా గ్రంథాలయమున, పాఠకసభ్యులు కూడ కానట్లు ఒప్పుకొనుచున్నారు. దానినిబట్టియే, శ్రీవారికి మా గ్రంథాలయముపట్లగల అదరాభిమానములు తేటతెల్లమగుచున్నవి.

హరిజన సేవాసంఘము

(స్వ. వి.) ఖమ్మంమెట్టు.

ఇటీవల ఖమ్మంమెట్టు హరిజనసేవాసంఘ కార్యనిర్వాహకవర్గము సమావేశమై శ్రీ కొలిపాక వెంకటకిషన్ రావుగారిని శ్రీ యెల్లాప్రగడ కృష్ణమూర్తిగారిని హరిజన పాఠశాలల పర్యవేక్షకులుగా నియమించిరి. నిజాంపేటలో జీర్ణోద్ధారక హరిజనపాఠశాలయందు జరుపబడుచున్న రాత్రిపాఠశాల ఉపాధ్యాయునకు సౌకర్యములులేనందున తాత్కాలికముగా ఆపివేసిరి. ధరలు పెరుగుటచే ఉపాధ్యాయుల వేతనము నుపెంచిరి.

పాల్వంచ సంస్థానము

(స్వ-వి)

ఇక్కడ క్రొత్తగావచ్చిన సంస్థానసివిలు ఆఫీసరు జనాబుమౌల్వీ సమీయుల్లా సా- బి.ఏ గారి ఆధిపత్యమున ౭-౯-౫౧ శుక్రవారంరోజు నుంచి క్రొత్తగా నిర్మించబడిన పాల్వంచ సంత బజారు ప్రారంభించబడెను. చుట్టుపక్కల గ్రామాదులనుండి దుకాణములన్నియు వచ్చెను. సుమారు ౨, ౩ వందలరూపాయీలవరకు విక్రయమైనట్లు తెలియుచున్నది. చుట్టుపక్కల పాటకజనాంగముకు అందుబాటులోనుండి ముందుముందు ఎక్కువ ప్రయోజనకరంగా వర్ధిల్లగలదనుటకు సందియములేదు. ఇట్టి ప్రజాహితకార్యములపట్ల విశ్వాసవంతులగు ఈసివిలుఆఫీసరుగారు అతిశ్రద్ధతీసుకొని ఎల్లరిని ప్రోత్సహించుచు ఈపాల్వంచను అత్యున్నతముగను అభివృద్ధిచేయగలరని తలంచుచున్నారు.

ఆంధ్రవాఙ్మయ సేవాసమితి

శ్రీజయపూరు మహారాజావారి విరాళం

ఈసమితికి కార్యదర్శులైన శ్రీశర్మగారు తమలిఖిత సన్మానసందర్భమున తమకృతజ్ఞతను వెల్లడించుటకుగాను విశాఖపట్టణం వెళ్ళి శ్రీవిక్రమదేవవర్మ మహారాజావారిని దర్శించి సభ్యులు రచించిన అభినందనపద్యములుచదివి, తొలుదొల్త చదివింపులు అభినందనసపుటిని శ్రీవారికి సమర్పించి సమితికార్యకలాపములు నివేదింపగా ప్రస్తుతము సాహితీసంస్థలకిగాను ౩౦౦లు విరాళమునుగ్రహించి మిగుల సానుభూతిని వెలయించిరి. వచ్చేటిగాదివాటికి సభ్యుల రచనలతో కిన్నెరప్రశంసలతో వెలువరింప ప్రయత్నములు సాగుచున్నవి. శ్రీశర్మగారు ఆల్ ఇండియా రేడియోలో కాన్ఫరెన్సు హైదరాబాదు నివాస విద్యాధికులైన వారియుక్కయు హైదరాబాదు లోని ప్రముఖులను, పండితులను, కవులను సందర్శించి, వారిరచనలు సానుభూతులు బడసివచ్చిరని తెలియుచున్నది.

బహిరంగలేఖ

శ్రీకవిరత్న-బి యస్ వెంకటరావుగారికి అర్యం.

దిది ౧౧వ జనవరి ఆదివారమునాడు జంక్షీడ్ హాలు సికింద్రాబాదులో, హైదరాబాదు స్టేటు అరుంధతిమహాసభ, హైదరాబాదు అదిహిందుమహాసభ మరియు హైదరాబాదుస్టేట్ డిప్రెస్డుక్లాసెస్ అసోసియేషన్ల పక్షమున తమ ఆధిపత్యములో జరిగిన శ్రీ శ్రీ డి బుచ్చయ్యగారి శోకసభయందు పాల్గొనినవారిలో ముఖ్యులు, "జగమెరిగిన బ్రాహ్మణునికి జంధ్యమేల" అనునట్లు గొప్పవక్తలగు శ్రీ బిఎస్. శ్యామారావు కంట్రాక్టరుగారు, అసభ నలంకరించియుండిరి. వారి ఉపన్యాసధోరణిలో చెప్పినదేమన "దాదాపుఒకలక్ష మీ జనసంఖ్య పరిసర ప్రాంత్యములలోనుండగా ఈసభకు ౨౦ దివచ్చియుండుట గాంచి చాలా చింతిల్లుచున్నాను "నిజముగా నాసభలో పాల్గొనినవారి మొత్తము బాహాపు ౨౦మందియుండవచ్చును అది మా చిన్నాపనము చాలాచింతిల్లినది, రేయలన పైనూచింపబడినమూడు సభల కార్యనిర్వాహకులైనా పాల్గొనినను, ఒక ౫ మందిచేరవచ్చును, లేదా కరపత్రములలో సూచింపబడిన ముగ్గురు వరల్ సెక్రెటరీలు మరియు ఆహ్వానీకులైన ఐదుగురు ఒకపదిపదిమందినిపట్టుకొనివచ్చినా ౨౦మంది చేరియుందురు ఈసభకుమందిరాకపోవడానికి కారణమేమి? శ్రీ శ్రీ బుచ్చయ్యగారియందు గౌరవము లేకనా! పైనూచించినమూడుసభల పేర్లు నామమాత్రమేనా? లేకమీయందు ప్రజలకు గౌరవము లేకపోవడమా? ఏకారణమువల్లనైతేనేమి తాము తెలుపగలరు.

ఈసభమందిరేమ బన్సీలాల్ పేట్ లోయున్న హైదరాబాదుస్టేటు అదిహిందుమహాసభకార్యాలయములో ప్రతిఆదివారము సహాయముగా సభజరుగుచుండుట తెలిసియుండుటకే వెళ్లితిని అసభ భవనములో జనమునిండిరి పండిత అర్ అప్పయ్యగారిఅధిపత్యమున శ్రీ శ్రీ సర్ అక్బర్ హైదరీ గారి యొక్కయు మరియు శ్రీ శ్రీ డి బుచ్చయ్యగారి యొక్కయు శోకసభజరుపబడెను,

నాకు ఖ్యాతిప్రాయమేమన తాము శ్రీ కుంతల అరిగెరామస్వామి మున్నగువారలతోకూడి, సరళి మానమునుమాని మీరు యేకసంఘము గావారి జాతీయజీవనస్రవంతిలో చాలాపనిజరుగునని నాయాశయము అట్లుగాకున్న మీరు నామమాత్రమువసే పాటుబడుచున్నారని యనుటకు చింతిల్లుచున్నాదను.

తారీఖు ౧౯-౧-౪౨ } ఇట్లు, ఏ. రాజన్న, లాలగూడా.

సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఆఫ్ యిండియా లిమిటెడ్.

1946 సంవత్సరపు ౩ o/o డిఫెన్సు బాండ్లు కొనుటకై సెంట్రల్ బ్యాంకువారి ప్రత్యేకస్కీము.

(1) సెంట్రల్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్ వారు 1946 సంవత్సరపు ౩o/o డిఫెన్సు బాండ్లు ప్రకటింపబడినరేటుప్రకారము యిత్తురు

(2) బాండ్లకొరకు దరఖాస్తుచేయువారు తాము బాండ్లుకోరిన మొత్తములో ప్రతిశతి ౫ వంతు ముందుగా చెల్లింపవలయును రు 100 లకు అంతకమైన గాని దరఖాస్తులు తీసికొనబడును

(3) తరువాత బాండ్లమొత్తము యీక్రిందివిధముగా చెల్లింపవలయును మొదటి మూడు నెలలవరకు ప్రతిశతి ౫ గాని అంతకెక్కువగాని చెల్లింపవలయును, మిగతమొత్తము దరఖాస్తుచేసిన తేదినుండి రెండుసంవత్సరములలోగా కొన్ని వాయిదాలలో సౌకర్యాను సారము చెల్లింపవలయును

(4) బాండు విలువనుపూర్తిచేయుటకై చెల్లింపడిన కిస్తుమొత్తములపై బ్యాంకువారు నూటికి 2 1/2 వంతున వడ్డియిచ్చెదరు

(5) పూర్తిమొత్తముచెల్లించిన తరువాత బాండ్లు యివ్వబడును.

(6) బాండుమొత్తముపూర్తిగా చెల్లించినతరువాత ప్రతిశతి 2 1/2 వడ్డికాపోయి, బాండు దియిబ్బ ఎడినతేదినుండి సరియైనవడ్డి చెల్లింపబడును

(7) బాండుయొక్క పూర్తిమొత్తమును చెల్లించుటకుముందే అమ్మదలచినయెడల బ్యాంకువారు దానిని మార్కెటురేటుప్రకారము ఏమియుకమీషన్ లేకుండ చేయిచ్చి దానిపైనింకా చెల్లించవలసినసొమ్మును పట్టుకొని మిగతదిచ్చెదరు

హైదరాబాదు-దక్కన్ } మేనేజరు.

28—8—40 } కె. జె., వికాజీ

Volu 16 — No 72 | Published on every Monday and Thursday — Hyderabad Dn. | 22—1—1942

స్థానిక వార్తలు

కిరసనాయిల్ ధరలు ఈక్రిందివిధముగా ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించినారు.

ఠ గ్యాలనుల టిన్ - ౫-౪-౦ పాలీ
౧ ,, టిన్ లేకుండా ౧-౫-౦ ,,
౧ పైంటు సా...... ౦-౪-౦ ,,

ఈవిధముగా అమ్మకమును చేసేవారు ఆంధ్ర కంటే యొక్కువయియ్యనూ నను.

... ...

హైదరాబాదు టౌబర్ సార్వ్యప్రదర్శన విషయము గురించి ఆరవనవరినాడు రాత్రి ౧౦ గంటలకు ఉర్దూలో రేడియోలో ఉపన్యసించబడును.

... ...

ఈ సందరాలు యుద్ధానికిగాను ఇవ్వబడు హై... సమపోమా... ఇటీవల ప్రజాను కోరియు ... అట్టిమ్మవారు ... వసరాలను ఇంపీరియల్ బేంక్, సెంట్రల్ బేంక్ హై. లో అపకేటివ్ డొమినియన్ బేంక్, ... రఘునాథ మల్ బెంకులలో చెల్లించవచ్చును.

... ...

మ-ఘ-వ నిజాంగారు ఉర్దూపత్రికలలో మొహర్రమును గురించి యిట్లువ్రాసినారు. "హజరత్ మహమ్మదుప్రవక్తగారియొక్క ప్రియమైనమనుమడు ముక్తానికై బలిదానమై ౧౩౦౦ ఏండ్లుగడచి పోయెను. ముసల్మానులంతా యీనొప్పుబలిదాన మును గౌరవముతో ఏటేట స్మరించుచున్నారు- ౧౩౦౦ఏండ్లక్రిందట హజ్రత్ ఇమాంహుసేన్ గారు విశ్వాసపాత్రులగుకొద్దిమందితో దేవునిమార్గముతో బలియయ్యెను. వారట్లుచేయకుండిన మహమ్మదీయమతముచాలా కష్టములకుపాలయ్యెడిది- బాధపొందిన ఇమాముగారుమనకు మనవిధిని నేర్పుచున్నారు, సత్యసర్వాక్తికై బలిదానమిచ్చుటలో ఇదిఅద్వితీయమైన ఉదాహరణము"

... ...

బాగిఆమాలో ఉస్మానియాక్లబ్బుస్థాపించుటకై మ-ఘ-వ నిజాముగారు అజ్ఞాపించినారు, అందుకుగాను ౫౦౦౦రూ॥ లక్షపుటనుండిఇచ్చుచున్నారు. ఫర్నిచర్ను గ్రంథములాయిమును శ్రీయువరాజా గారును జూనియర్ ప్రిన్సు గారును ఇమ్మచున్నారు. కటకాలను రాజా ధరంకరణ్ గారు కట్టింతురు. ఇదేవిధముగా రేడియో బిలియర్డ్సమున్నగునవి యితరులిత్తురు- అందొకమసీదుకట్టుచున్నారు. బీదమాల్వీలకు సభ్యత్వచందా లేదు- ఇతరులకుచందాలగును. ఇతర మతాలలో బీదలకును ఉచితసభ్యత్వము ఏర్పాటుచేయుదురు

... ...

గతవారం బాగిఆమా ఉస్మానియాఒక్లబ్సభకు రాజాబహద్దరు వేంకటరామారెడ్డిగారు అధ్యక్షతవహించి యిట్లు మాట్లారి, "నేను బహుకాలము మ-ఘ-వ ప్రభువుగారిసేవచేసినాను, నాకు వారిచ్చిన యీనాటిగౌరవమునకూడానేను మరువజాలను, మనకునుప్రభువుగారు ఆదర్శపాత్రులు వారుపలుమారు మనకెన్నియో హితవులుచెప్పియున్నారు. ఈసంఘమువారు జాతిమత భేదములేక అందరిసేవచేయుచున్నారుకాన వీరుచేయుకార్యముచాలామంచిది- ఈకాలములో ప్రతివారును మాక్కులకై తగవులాడుదురు, కాని తమవిధులేవోవాటిని మరచిపోవుచున్నారు, నగరవాసులు మొట్టమొదట పురపాలకసంఘ నియమాలను పాలించుటవారి విధియైయున్నది. రెండవది పురపాలకపన్నులను సిద్ధగా చెల్లించవలెను.

... ...

ఓ... అనే ఒకఇ... యుద్ధసహాయానికి ... హైదరాబాదులో ... నారు. దీనికై దెబ్బలు ... చేయుటలో శ్రీ ... జీసీలో ఫర్ ... చాలా శ్రద్ధచేసినారు. అందుమూలాన ... ఇది హైదరాబాదు హైన్యసహాయానికి పంపుదురు-

... ...

అఖిలభారత విద్యాకేంద్ర కమిటీవారు గీతావారము హైదరాబాదునకువచ్చినప్పుడు ప్రధానామాత్యులుగారిట్లు వారికి స్వాగతమిచ్చుచు పలికిరి. "మ ఘ వ. నిజాముగారిట్లు సంకల్పించినారు-"ఇరవైఏండ్లనాడు నాప్రభుత్వం ఒకదేశభాషలో విద్యచెప్పించుటకు నిశ్చయించెను-తన్మూలకముగా ఉస్మానియావిద్యాపీఠము- పారిభాషికపదాల సృష్టికై తర్జుమాశాఖ ఏర్పాటు చేయించితిమి- మీకమిటీకూడా అన్నిభాషలకు సమానముగా పనికివచ్చుపదాల నిర్ణయించుచున్నారనివింటిని- మీకమిటీ నేను జయముకోరుచున్నాను" ఈకమిటీ సర్ అక్బర్ గారు ... లేకుండుట ... లోటుకలుగుచున్నది.వారు విద్యకై గొప్ప సేవచేసినారు-ఇంగ్లీషుకుబదులు ఉర్దూను విద్యావిధానంగా హైదరాబాదుప్రభుత్వంవారేర్పాటుచేసినారు-యూరపులో సాంకేతికపదాలను అన్నిభాషలవారును గ్రీకులాటినునుండి తీసుకొనిరి- మనము సంస్కృతం అరబీ ఫార్సీభాషలనుండి తీసుకొనవలెను-ఈరాష్ట్రములో సంస్కృతమునకుగూడా ప్రాధాన్యత నిచ్చుచున్నాము"

... ...

హైదరాబాదుప్రభుత్వము ఉర్దూవిద్యను సమర్థించుట

ప్రభుత్వప్రకటన శాఖవారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:

కొన్నిసంఘాలవారు రాష్ట్రములోనివిద్యావిధానాన్ని విమర్శించినారు. తప్పుడుప్రచారాన్ని దురభిప్రాయాలను తొలగించుటకై ప్రభుత్వమువారిట్లు చెప్పచున్నారు-"సెకండరీతరగతులలో ఉర్దూకుబదులుగా మాతృభాషఉండవలెనంటున్నారు. ప్రక్కరాష్ట్రాలలో ఇంగ్లీషుకుబదులుగా మాతృభాషపెట్టినారు. ఆవిధముగా ఇంగ్లీషుకుబదులుగా ఉర్దూను హైదరాబాదుప్రభుత్వమువారేర్పాటుచేసినారు- ఇంకాఅందరికిని తెలిసినభాష ఇంగ్లీషుద్వారా హెచ్-యస్-యల్-సీ. పరీక్షకు చాలామందిచదువుచున్నారనుట అబద్ధము- ఉస్మానియామెట్రికుకే ఎక్కువమంది చదువుచున్నారు. పైగా ఉర్దూ బాగులేదంటే ఇంగ్లీషుఅంతకంటేఎక్కువతెలుగులేదా. ఉర్దూ ప్రభుత్వభాష న్యాయస్థానభాష, కచ్చేరీభాష, పైగా భారతదేశమంతటను తెలిసినభాష. కొన్నిముఖ్య రాజకీయసంస్థలు దీనిని గీకరించినవి ఒకలిపిలోనే వివాదమున్నది. ఉర్దూ పూర్తిగా భారతీయభాష దానిలోనిపదాలను ఇతరభారతీయభాషలనుండితీసుకొన్నారు- ఇదిహిందూముస్లిం ఐక్యతకుచిహ్నము, అందందు ఇటీవలదానికి విరుద్ధముగా గుసగుసలు బయలుదేరినవి, అవి మతపాక్షికమునుండి ఉత్పన్నమైనవి- ఈపాక్షికత తాత్కాలికమైనదనితలచుచు-పైగాఉర్దూ ఏయితరభాషలకు అపకారంచేయలేదు. అదిఇంగ్లీషుస్థానంలోవచ్చినది, ఇంగ్లీషుకంటెపూర్వము ఫార్సీ రాజకీయభాషగానుండెను సర్కారుఉద్యోగాలు కోరువారు ఉర్దూను నేర్చుకోవలెను- సెకండరీతరగతులలో ఉర్దూనేర్పాటుచేసినందున ఇతరమాతృభాషలకు నష్టముకలిగినమాట సరిగాదు హిందూవిద్యార్థులు సెకండరీలనుఎక్కువగాచదువుచున్నారు- వారుపరీక్షలలో బాగానెగ్గినారు- భారములలో సమానతలేదంటారా? అట్లయితే కొన్నిముఖ్యమగు ఉద్యోగాలకుగాని స్థానికభాషలకు ఏర్పాటుచేయుమనవలెను- ప్రభుత్వమువారును దానినిగురించి ఆలోచించుచున్నారు- ఇప్పుడు రెండుభాషలకు ప్రాధాన్యమునుతొలగించి ఏకభాషాప్రాధాన్యముకలిగించగోరుచున్నాము- ఇష్టముకొలదివిద్యార్థులు నిజాంకాలేజిలోకాని ఉస్మానియాలోకానిచేరవచ్చును- ఈమార్పు ఒక్కతడవజరుగక ౫ఏండ్లలోజరుగును- ప్రైమరీలో మాతృభాషయేకాక మరితెలుగురెండు భాషలనిప్పటినుండి ౧౦ ఏండ్లలోనిబాలురకు తప్పకుండునియు ఇదివారికే ఉన్నదనియు అ ... చుచున్నారు ఉర్దూ మాతృభాషగలవారును ఒక స్థానికభాషను నేర్వవలెను, అయితేవారికిఫార్సీ నేర్చుకొనుటకు సెలవిస్తురంమురా అట్టిసెలవుచాలా కొద్దిమందికి యిచ్చుచున్నారు. ఇంగ్లీషుమాధ్యమముగానుతరగతులలో రెండవఅధికభాషగా చెప్పుచున్నారు. ఉర్దూమాతృభాషకాని వారికి మరల ఏడాదిరెండేండ్లు ప్రత్యేకముగా ఇతర భాషను నేర్పుకొనుటకు నిర్బంధించుమాట సరికాదు,

శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆంధ్రభాషా నిలయమువారు ఈనెల౩౦తేదీన ప్రారంభించి నిర్వహించనున్న భువనవిజయసప్తాహమున పాల్గొని యుపన్యసించుటకై మైసూరునగరమునుండి శ్రీ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారు రానున్నారని యూహగా తెలియుచున్నది-శ్రీశర్మగారు, ప్రసిద్ధపండితులు,కవులు,విజ్ఞానులు, ఇన్నిటిని మించినది వీరిసంగీతకళానైపుణ్యము-సర్వశక్తిసంపన్నులగు వీరిసాన్నిధ్యమున "భువనవిజయము" సార్థకమగును, వైభవసంపన్నమగునని పలువురాశించుచున్నారు

'మహాకవి, శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు

హైదరాబాదు(దక్కన్) ౧౫-౧-౪౨,

వీరు నిన్నటియుదయము హైదరాబాదునకు విచ్చేసిరి-సాయంకాలము ౪-౩౦నుండి ౭గంటలవఱకు నిజాంకాలేజి ఆంధ్రవిద్యార్థిసంఘమున "తెలుగు తిక్కనము" అను విషయమును గురించి యుపన్యసించియుండిరి.

రాత్రి భోజనానంతరము "హైదరాబాద్ ఆంధ్రవాఙ్మయ సేవాసంఘముపక్షమున ౧౦నుండి ౧౨గంటలవఱకు కవిగారు స్వీయ కవితా గానమొనర్చియుండిరి-సభకు శ్రీఆచార్య కవిభూషణ రాయప్రోలుసుబ్బారావుగారు మొదలగుపెద్దలు విచ్చేసియుండిరి- కవిగారు ముఖ్యముగా తమ రామాయణములోని పరశురామ గర్వభంగము, విశ్వామిత్రతపోభంగము, అహల్యాశాపవిమోచనము మొదలగుఘట్టములు సభ్యుల కోరికపై జదివి వినిపించియుండిరి-కవులకే అనేక రామాయణములు ఆంధ్రవాఙ్మయమునకుండగా మరల వీరికాలములోగూడ నిదేగాథనుబాయుటకు సంకల్పించియుండిరోయను సంకోచముగల్గియున్న సభ్యులకు వారినూతనరచనా వైశిష్ట్యమును వెల్లడించి శ్రోతలహృదయములు మఱుగుడు లూగించియుండిరి.

ఈరోజుమధ్యాహ్నము ౧నుండి౨గంటలవఱకు "ఉస్మానియా యూనివర్సిటీయందును, సాయంకాలము౫నుండి ౭వఱకు సికింద్రాబాదునందును ఉపన్యాసములుగావించి రాత్రి ౧౧గంటలబండిలో తిరిగి బెజవాడకు ప్రయాణమైరి-

పిశిపాటి వెంకటరమణయ్య
అధ్యక్షులు.
హైదరాబాదు ఆంధ్ర వాఙ్మయ సేవాసంఘము.

పాల్గవతరగతిలో ఉర్దూవారు పాల్గవవాచకం చదువుదురు. తక్కినవారు రెండవవాచకం చదువుదురు ఇంతమాత్రము భేదముచేవారికి ౫వ తరగతిలో నేర్చుకోరన్నమాటలేదు ఉర్దూవారికాలుడ్చ-౬తరగతులలో సులభముగా ఉండేటట్లు ఏర్పాటుచేయబడినవి అందుచేత ఉర్దూమాతృభాషకానివారికంతగా ఇబ్బందిలేదు,

విద్యాశాఖవారును విద్యాపీఠమున్నూ ముల్కీభాషల వృద్ధికై బాగా శ్రమచేయుచున్నారు- వాటిలో ఎం. ఏ. తరగతు లేర్పాటుచేసినారు- మరియు కొందరిని మైసూరు నాగపూరు, కలకత్తా మున్నగుప్రాంతాలకు పైభాషలలో ఎం.ఏ. కుగాను పంపినారు. ముల్కీభాషలలో డాక్టరు బిరుదానికిగూడా యువకులు సిద్ధముచేయబడుచున్నారు, గతసంవత్సరం ౩౦౦౦ తాటాకుపుస్తకాలు కొన్నారు, ౪ ఏండ్లక్రిందట విద్యాపీఠములో ఒకనోటీసు అంటించినారు. అదేమనగా సంస్కృతం అరబీభాషలు తూర్పు ఖండముయొక్క సంస్కృతులకు మూలాధారాలైనందున రెంటికి ముల్కీస్థానము ఇయ్యబడునని తెలిపినారు. అరబీతరగతి ఒకహిందువు చదువుచున్నాడు. సంస్కృతాన్ని పలువురు ముసల్మానులు చదువుచున్నారు. ముల్కీభాషను సెకండరీలో చెప్పించితే ఏసంఘము ఎక్కువగా ఉద్యోగాలుకావలెనని కోరుతుందో దానికవి దొరకనేరవుకదా. ఈనియమము బాలికలకు వర్తించదు, అందుచేత వాటికి ౫వ తరగతి తుదివరకు మాతృభాషలో చెప్పించవచ్చునన్నాము. అయితే ఉర్దూ నిర్బంధ ద్వితీయభాషగా ఏర్పాటుచేసినాము.పై తరగతులలో చదువని బాలికలకు ఉర్దూనిర్బంధముతొలగించే ఆలోచనలు చేయుచున్నాము. బాలికలపై నిర్బంధాలున్నవను ఆక్షేపణలు సరిగావు. ఇన్నియేండ్లలో రెండేరెండు విషయాలలోనే ఇబ్బందులు కలిగినట్లు తెలిసినది బాలికలలో ఇతరమతస్థుల భావాలకు భంగముకలుగకుండా ప్రభుత్వానికి లోటులేకుండా ఉండే రెండు షరతులు తప్పితే ఇంకేమిన్నీ ప్రతిబంధకాలులేవు,"

సింధురాష్ట్రరాజగుటకు కుట్ర

ఇప్పుడు నాగపూరుసెంట్రల్ జెయిలులో సింధురాష్ట్రపు పీర్ పగారో గారిని ఉంచియున్నారుగదా, దీనికికారణమేమాయనుప్రశ్నకు సమాధానముగ వారిని సింధురాష్ట్రరాజునుగ చేయుటకై కుట్రజరిగినట్లు సింధురాష్ట్రమునకు హైదరాబాదునగరములోని సెషన్సుకోర్టులో పీరుగారిఅనుచరులు కొందరు సబ్ డివిజనల్ మేజిస్ట్రేటుగారి ఆజ్ఞలకు వ్యతిరేకముగ పునర్విమర్శన ప్రార్థనగలపత్రమువల్ల తెలియుచున్నదని కరాచినుండి వెడలు "ముస్లింవాయిస్" అనుపత్రికలో ఒకవార్తవచ్చినది,

పీరుగారికి ప్రాణములైననుఇచ్చివేయుటకును, వారిని పరమేశ్వరునిగ భావించుచుండుటకును వారిఅనుచరులు ప్రమాణముచేసిరట. పీరుగారు తనశిష్యులలోనుండి కొందరుఘాతకులనియోగించిరి.ఈఘాతకులపని హత్యలు బందిపోటులుమున్నగునవిచేసి ప్రజలలోభీతావహమును కలిగించుటయుట. అందువల్లసింధురాష్ట్రములో అనేకచోట్లలో పెద్దపెద్దబందిపోట్లు దోపిళ్లుమున్నగునవి జరిగినవి. అపుడుఇండియాప్రభుత్వమువారు పీరుపగారోగారిని నాగపూరులో సెంట్రల్ జెయిలులో ఉంచవలసినదని ఆజ్ఞచేసిరి. అందుపైపీరుగారిఅనుచరులలో అసంతృప్తి రేగి వారలుకొందరిని హత్యచేయుటకు ఒకపట్టీవేసికొనిరి. ప్రజాశాంతికి ఉపద్రవకరమైన కార్యప్రణాళికనొకదానినేర్పాటుచేసికొనిరి. అప్పుడు ప్రజలఅభయమునకై ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేకముగ పోలీసు రక్షణసౌకర్యములనేర్పాటుచేయవలసివచ్చెను- దీనికంటెటికిని సాక్ష్యముచెప్పుటకువచ్చేవారిప్రాణాలుపోవునని ఎవరును సాక్ష్యమిచ్చుటకు సాహసించలేదు,

పీరుగారిశిష్యులు రహస్యముగ సమావేశమై ఎక్కువమందిసభ్యులనుచేర్పించుట కాలోచించిరి. పీరుపగారోగారిని సింధురాజునుగ చేయుట ప్రధానాశయముగ ఉండవలెనని వారలు నిర్ణయించిరి. ఇందుకైవారలు పెల్రగాఫుతీగెలను తెంపియు, రైలుపట్టాలక్రింది అడ్డుచెక్కలను తీసివేసియు, దోపిడులనుచేసియు ప్రభుత్వము పీరుగారిని జెయిలునుండివిడుదలచేయక తప్పనంతభయంకరమైనఅల్లరిచేయుటకు రహస్యనిర్ణయముచేసికొనిరి-

సబ్ డివిజనల్ మేజిస్ట్రేటుగారు నిందితుని మూడేండ్లవరకు అల్లరిచేయననియు, సత్ప్రవర్తన గలిగియుండుననియు ప్రమాణముచేసి అందుకు తార్కాణముగ రూ ౩౦౦౦ల జమానతుకొసగవలెనని అజ్ఞాపించుటచే, ఆఅజ్ఞనుమార్పించగోరి అనుచరులు తకరారుదాఖలుపెట్టినారు.

గోపాలపురంలో లూటీ

ఈ ... నవరి ౧౨వ తేదిన కొవ్వూరుతాలూకాలోని గోపాలపురంగ్రామములో లూటీజరిగినట్లు ఆంధ్రపత్రికయొక్క ౧౩వతేదివారపుసంచికలో ఒకవార్తయున్నది. ౨౦౦మంది బీదలుకూడి కొవ్వూరుకువచ్చియుండిన డిప్యూటీకలెక్టరుగారిని దర్శించితమ కష్టములను చెప్పుకోవలయునని ఆలోచనలు సలుపుచుండ కొంతమంది దుండగీండ్రవలో త్సాహఫలితముగ ఈసంఘములంతయుపై బడి లూటీచేయప్రారంభించెనట. ౧౫-౨౦౦బస్తాలు నుండి ధాన్యము, గడ్డలు, ఇతర సరకులు లూటీచేయబడినవట, జిల్లాకలెక్టరు, మున్నగు అధికారులుకర్వాత ఆగ్రామానికివచ్చిరి. ఈసందర్భములోచాలమంది అరెస్టుచేయబడిరి ధరలను పెంచవద్దనికలెక్టరుగారు ఆ గ్రామవర్తకులకు హెచ్చరికచేసినారు, గ్రామములో పోలీసుకాపలాయున్నది.

సంతోషవార్త

ఆయాసపడవద్దు - వెంటనేరండి.

శ్రీ అక్బర్ రెడ్డి దేశముఖ్ సంస్థాన దుబ్బగుడ ఇట్లు తెలుపుచున్నారు:-

దీర్ఘకాలంవ్యాధికి బీదలకుమాత్రము ఉచితము ఫోటోఖర్చుమాత్ర మగును.

ఎవరైనను ఔషధము యిక్కడుండి సేవించవచ్చును- లేదా తీసుకొని వెళ్ల వచ్చును-

ఇతరవ్యాధులకుగూడ వెలల తరబడి చికిత్సకుబదులు కొద్ది రోజులలోనే కుదురును- రోగ లక్షణములు తెలిపి ఔషధము తీసికొనుడు.

వైద్యుడు: అమీర్ అలీ, దవాఖానా అఫ్జల్ గంజ్, గోలుబంగ్లాదగ్గర ... ఎకట, హైదరాబాదు దక్కన్.

Printed and Published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press Hyderabad Dn. Editor S. Prathapa Reddy B. A. B. L.